

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

246

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Snježana Bagić, predsjednica Vijeća, te suci Mato Arlović, Davor Krapac, Ivan Matija, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo A. M. iz Beravaca, kojeg zastupa P. K., odvjetnik u Slavonskom Brodu, na sjednici održanoj 10. prosinca 2015. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se odbija.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

O b r a z l o ž e n j e

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Pravodobnu i dopuštenu ustavnu tužbu podnio je A. M. iz Beravaca (u daljnjem tekstu: podnositelj), kojeg u postupku pred Ustavnim sudom zastupa P. K., odvjetnik u Slavonskom Brodu.

1.1. Podnositelj ustavnom tužbom osporava presudu Županijskog suda u Slavonskom Brodu broj: Gž-841/14-2 od 30. svibnja 2014., donesenu u parničnom postupku radi utvrđenja očinstva. Tom je presudom kao neosnovana odbijena žalba podnositelja (tuženika u parničnom postupku) i potvrđena presuda Općinskog suda u Slavonskom Brodu broj: P-1319/11-42 od 12. ožujka 2014. Prvostupanjskom je presudom utvrđeno da je pok. M. M. (sin tuženika) biološki otac mldb. X. Y. (tužitelja), rođenog 31. svibnja 2011. u Slavonskom Brodu od majke I. V., te je podnositelju naloženo tužitelju naknaditi troškove parničnog postupka.

1.2. Podnositelj je istodobno s ustavnom tužbom izjavio i reviziju Vrhovnom sudu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud). Podnositelju je stoga na podnesenu ustavnu tužbu Ustavni sud odgovorio revizijskim pismom s uputom da po okončanju revizijskog postupka pred Vrhovnim sudom, nakon ispunjenja pretpostavke o iscrpljenom pravnom putu, može predložiti nastavak ustavnosudskog postupka.

Vrhovni sud je rješenjem broj: Rev 2854/14-2 od 26. studenoga 2014. odbacio kao nedopuštenu reviziju podnositelja, jer je u postupku pred Vrhovnim sudom utvrđeno da podnositelj u reviziji nije određeno i individualizirano naznačio pravno pitanje zbog kojeg reviziju podnosi, niti je naveo razloge zbog kojih smatra da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Podnositelj je, sukladno uputi iz revizijskog pisma, po okončanju revizijskog postupka, podneskom od 22. prosinca 2014. zatražio nastavak ustavnosudskog postupka po ranije podnesenoj ustavnoj tužbi, ne osporavajući rješenje Vrhovnog suda.

1.3. Podnositelj smatra da su mu osporenim presudom povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 2., 19., 26. i 29. stavcima 1. i 4. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), kao i članak 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst i 8/99. – ispravak; u daljnjem tekstu: Konvencija).

2. Za potrebe ustavnosudskog postupka, a na temelju članka 69. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), zatražen je i pribavljen spis Općinskog suda u Slavonskom Brodu broj: P-1319/11.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

3. Parnični postupak, koji je prethodio ustavnosudskom, pokrenuo je mlđb. tužitelj X. Y., zastupan po majci i z.z. I. V. iz Babine Grede, tužbom pred Općinskim sudom u Slavonskom Brodu s tužbenim zahtjevom na utvrđenje očinstva. Tužbeni zahtjev podnesen je protiv nasljednika presumiranog oca (tužiteljevog djeda), sukladno članku 74. stavku 1. Obiteljskog zakona (»Narodne novine« broj 116/03., 17/04., 136/04. i 107/07., u daljnjem tekstu: ObZ), budući da osoba za koju se tvrdi da je otac djeteta nije živa (presumirani otac smrtno je stradao u prometnoj nesreći prije rođenja djeteta – izgorio u automobilu).

3.1. Prvostupanjski sud ocijenio je vjerodostojnima iskaze saslušanih svjedoka u odnosu na činjenicu da su majka mlđb. tužitelja i njegov pok. biološki otac bili zaručeni u vrijeme djetetovog začeća, da su i njihovi roditelji bili upoznati s činjenicom njihove veze i planova za vjenčanje i zajedničku budućnost. Također je provedeno i medicinsko vještačenje radi utvrđivanja očinstva metodom DNA analize te je utvrđeno da je pok. M. M. biološki otac mlđb. tužitelja. Tuženik je osporio nalaz i mišljenje vještaka, navodeći da je vještačenje nezakonito provedeno. U obrazloženju prvostupanjske presude, kojom je tužbeni zahtjev tužitelja usvojen, između ostalog se ističe:

»Na ročištu 12. veljače 2014. godine saslušan je liječnik vještak na primjedbe tuženika o provedenom vještačenju te je vještak precizno i detaljno obrazložio postupak provođenja DNA analize uzimanjem uzorka krvi iz arhive Opće bolnice 'Dr J. B.', kao i temeljem uzorka dijela bedrene kosti, obzirom da iako je krv izdašan i pouzdan izvor DNA, obzirom na uskladištenje krvi u razdoblju dvije godine od trenutka izuzimanja do obrade u laboratoriju za DNA analizu nije bio dovoljno kvalitetan radi neprimjerenog skladištenja, to se uz suglasnost i prema provedenoj obdukciji, provela DNA analiza dostavljanjem i uzimanjem nespornog uzorka izuzetog prilikom obdukcije tijela pok. M. M., a isto konstatirano Zapisnikom o provedenoj obdukciji. Dakle, medicinsko vještačenje provedeno je na osnovi dostavljene dokumentacije i povjerenog zadatka od strane suda i dostavljenih uzoraka iz arhive Odjela za patologiju i sudsku medicinu i kliničku citologiju Opće bolnice 'Dr J. B.' u Slavonskom Brodu, dok nije sudjelovao u postupku provođenja obdukcije tijela pok. M. M.

Punomoćnik tuženika nije imao primjedbi na sam Nalaz i mišljenje liječnika vještaka iako navodi i nadalje da je vještačenje provedeno na osnovi nezakonite dokumentacije i uzoraka prijavljenih na nezakonit način, no i nakon nedvojbenog iskaza vještaka da je moguće i dopušteno utvrđenje očinstva i temeljem uzoraka roditelja pokojnog M. M., u konkretnom slučaju oca M. M., rekonstrukcijom mogućeg genotipa M. M. uz dostupne ranije izuzete uzorke I. V. i mlt. X. Y., a posebice da se radi o muškom djetetu čime je nedvojbeno moguće dokazati direktnu mušku lozu odnosno postojanje identičnog spolnog kromosoma kod oca pok. M. M. i tužitelja.

Međutim, tuženik nije predložio novo vještačenje uzimanjem uzorka roditelja, odnosno tuženika, niti vještačenje po drugom vještaku.

Sud je prihvatio medicinsko vještačenje zakonitim, objektivnim, realnim i provedenim u skladu s pravilima struke. Vještačenje je provedeno temeljem uzoraka koji su izuzeti povodom obdukcije tijela pok. M. M., kako to proizlazi iz nalaza vještaka i Zapisnika koji je sastavljen u Županijskom sudu u Slav. Brodu u spisu broj: Kir-522/10-5, obdukcija provedena od strane specijaliste patologije i sudske medicine u nazočnosti istražnog suca, kako je to navedeno u Zapisniku sastavljen na dan 23. ožujka 2011. god., i isto utvrđeno u preslici spisa broj: Kir-522/10, koji je pribavljen tijekom postupka.

Nadalje, medicinskim vještačenjem je s velikom vjerojatnosti utvrđeno da je sin tuženika, M. M. biološki otac mlt. tužitelja (99,999998630 %). Također tuženik je imao dodatnu mogućnost za provođenjem medicinskog vještačenja uzimanjem uzoraka roditelja odnosno tuženika i provođenjem rekonstrukcije mogućeg genotipa, međutim tuženik nije predložio daljnje medicinsko vještačenje, a niti vještačenje po drugom vještaku.

Osim izloženog, tuženik je imao saznanje da je provedena obdukcija pokojnog M. M. koji je izgorio u automobilu u Gundincima dana 23. prosinca 2010. god., a isto proizlazi iz spisa broj: P-354/11 u kojem je tužitelj A. M. po punomoćniku odvjetniku P. K. dana 14. ožujka 2011. god. podnio tužbu protiv tuženice Croatia osiguranje d.d. Zagreb, radi isplate osigurane sume iz štetnog događaja u kojem je smrtno stradao M. M. (sin tuženika). U tom

spisu priklopljen je spis Županijskog suda broj: Kir-522/10 o provedenoj obdukciji M. M., a na okolnost utvrđenja doprinosa štetnom događaju obzirom na stupanj alkoholiziranosti M. M. O istome je sastavljena zabilješka nakon uvida u označeni spis i izvršena preslika spisa Kir-522/10 Županijskog suda u Slavonskom Brodu, budući je na presudu od 10. prosinca 2013. god. (kojom je prihvaćen tužbeni zahtjev za isplatu osigurane sume) uložena žalba od strane tuženice pa će spis biti dostavljen na odlučivanje po žalbi Županijskom sudu...

Slijedom navedenog, kako iz dokaznog postupka nedvojbeno proizlazi da je M. M. biološki otac mlt. X. Y., to je sukladno odredbi čl. 55. ObZ-a odlučeno kao u izreci presude.«

3.2. Povodom žalbe tuženika, drugostupanjski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu uz obrazloženje u kojem se, između ostalog, navodi:

»Prvostupanjski sud je potpuno i pravilno utvrdio činjenično stanje na kojem je utemeljio pobijanu presudu. Izvedeni su svi predloženi dokazi, koji su pravilno cijenjени.

Iz zapisnika Županijskog suda u Slavonskom Brodu od 23. ožujka 2011. godine, broj Kir-522/10-5 proizlazi da je prilikom obdukcije pok. M. M. za DNA analizu izuzeta krv, urin i fragmenti lijeve bedrene kosti.

Iz iskaza vještaka dr. G. Ć. proizlazi da uzorak krvi izuzet prilikom obdukcije pok. M. M. nije bio dovoljno kvalitetan za DNA analizu jer je uzorak bio neprimjereno uskladišten na odjelu za patologiju Opće bolnice 'Dr. J. B.', pa je DNA u tom uzorku propala. U dogovoru sa uređujućim sucem i šefom odjela za patologiju Opće bolnice 'Dr. J. B.' dr. K. J. dostavljen mu je dio bedrene kosti pok. M. M. koji je izuzet prilikom obdukcije, iz kojeg uzorka je izolirana DNA dostatna za analizu po forenzičkim kriterijima. Na temelju provedene analize DNA majke I. V. i djeteta mlt. X. Y. sa vjerojatnošću 99,999998630%, čime je očinstvo praktično dokazano.

Prvostupanjski sud je nalaz i mišljenje vještaka dr. G. Ć. pravilno ocijenio objektivnim i sačinjenim u skladu s pravilima struke. Također je pravilno ocijenio vjerodostojnim iskaze svjedoka M. Z., M. S. i zakonske zastupnice tužitelja I. V. iz kojih proizlazi da su I. V. i sada pok. M. M. bili zaručeni i namjeravali sklopiti brak u čemu ih je omela smrt M. M.

Navodima žalbe nije dovedeno u sumnju utvrđeno činjenično stanje.

Zakon o parničnom postupku ne sadrži pravni pojam nezakonitog dokaza, taj pojam sadrži Zakon o kaznenom postupku.

Tuženik osporava nalaz vještaka dr. G. Ć. koji je utemeljen na DNA analizi biološkog uzorka pok. M. M. (bedrena kost), ali nije predložio da se vještačenje provede na uzorku njegove krvi prema kojoj je bilo moguće izvršiti DNA analizu radi utvrđenja očinstva mlt. X., što proizlazi iz iskaza vještaka dr. G. Ć. Obzirom na utvrđeno činjenično stanje izvođenje ovog dokaza je morao predložiti tuženik, sukladno čl. 219. st. 1. ZPP-a. Budući tuženik taj dokaz nije predložio prvostupanjski sud ga opravdano nije izveo.«

3.3. Nezadovoljan ishodom postupka, podnositelj je Ustavnom sudu podnio ustavnu tužbu i istodobno s time Vrhovnom sudu izvanrednu reviziju u kojoj je naveo pravno pitanje "da li se na temelju nezakonitih dokaza može donijeti sudska odluka u parničnom postupku". Rješenjem Vrhovnog suda njegova je revizija odbačena kao nedopuštena, a postupak pred Ustavnim sudom nastavljen je po ranije podnesenoj ustavnoj tužbi, kojom podnositelj predlaže da ista bude usvojena.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

4. Podnositelj u ustavnoj tužbi u bitnome ističe da je odluka prvostupanjskog suda, koja je potvrđena odlukom drugostupanjskog suda, donesena na temelju nezakonitog dokaza, uslijed čega je došlo do povrede njegovih ustavnih prava. U tom smislu, između ostalog, navodi:

»U citiranim postupcima podnositelj ustavne tužbe isticao je da su odluke donijete na temelju nezakonitih dokaza, uslijed čega su povrijeđena njegova zakonska i ustavna prava.

Iz podataka iz spisa evidentno je da je Županijski sud u II-stup. odluci zauzeo stav da nezakoniti dokaz nije pojam građanskog prava, već da je to pojam koji je sadržan u Zakonu o kaznenom postupku, pa da je uslijed toga I-stup. odluka donijeta na zakonit način.